

Realizacja zobowiązań w zakresie zmian klimatycznych jako czynnik stymulujący wzrost gospodarczy i zatrudnienie

Komisja Europejska uzgodniła dziś ambitny pakiet wniosków, stanowiący realizację przyjętego przez Radę Europejską zobowiązania dotyczącego przeciwdziałania zmianom klimatycznym i promowania energii odnawialnej. Wnioski wykazują, że cele uzgodnione w ubiegłym roku są wykonalne z technologicznego i ekonomicznego punktu widzenia, a ich realizacja otwiera niepowtarzalne możliwości gospodarcze dla tysięcy europejskich przedsiębiorstw. Środki te doprowadzą do znaczącego zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w łącznym zużyciu energii we wszystkich krajach oraz nałożą na rządy zobowiązanie, wzmocnione groźbą sankcji, do osiągnięcia założonych celów. Dzięki dogłębnej reformie systemu handlu emisjami (ETS), narzucającej limity emisji na całym obszarze UE, główne podmioty odpowiedzialne za emisje CO₂ zostaną nakłonione do opracowania czystych technologii produkcji. Celem pakietu, zgodnie z ustaleniami przywódców UE z marca 2007 r., jest obniżenie emisji gazów cieplarnianych w Europie o co najmniej 20 % oraz wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w łącznym zużyciu energii do 20 % do 2020 r. Poziom redukcji emisji zostanie zwiększony do 30% do 2020 r. w momencie zawarcia nowego porozumienia międzynarodowego w sprawie zmian klimatycznych.

Według przewodniczącego Komisji José Manuela Barroso, „odpowiedź na wyzwanie, jakim są zmiany klimatyczne, jest najważniejszym sprawdzianem politycznym naszego pokolenia. Naszą misją, a wręcz naszym obowiązkiem, jest dostarczenie odpowiednich ram politycznych w celu przemiany gospodarki europejskiej w gospodarkę przyjazną środowisku oraz dalsze prowadzenie działań na forum międzynarodowym w celu ochrony naszej planety. Nasz pakiet jest nie tylko odpowiedzią na to wyzwanie, lecz zawiera również odpowiednie rozwiązanie dla wyzwań związanych z bezpieczeństwem energetycznym oraz stanowi szansę utworzenia tysięcy nowych firm i stworzenia milionów nowych miejsc pracy w Europie. Jest to szansa, z której musimy skorzystać.”

Zdaniem Stavrosa Dilmasa, Komisarza ds. środowiska, „pakiet ten, bazujący na pionierskim europejskim systemie handlu emisjami, ukazuje naszym globalnym partnerom, że zdecydowane działanie mające na celu zapobieżenie zmianom klimatycznym jest do pogodzenia z trwałym wzrostem gospodarczym i dobrobytem. Zapewnia ono Europie znaczącą przewagę w wyścigu do stworzenia globalnej gospodarki charakteryzującej się niskimi emisjami dwutlenku węgla, która uwolni falę innowacji i spowoduje powstanie nowych miejsc pracy w sektorze czystych technologii. Wnioski są wypełnieniem zobowiązań przyjętych w zeszłym roku przez przywódców UE i zakładają sprawiedliwy podział zadań. Nadszedł czas, by wszystkie państwa członkowskie w pełni uczestniczyły w tym systemie.”

Komisarz ds. polityki energetycznej Andris Piebalgs powiedział, że „w czasach rosnących cen ropy naftowej oraz obaw dotyczących zmian klimatycznych odnawialne źródła energii są szansą, z której nie możemy nie skorzystać. Pomogą nam one zmniejszyć emisje CO₂, zwiększyć bezpieczeństwo zaopatrzenia w surowce energetyczne oraz wpłyną na zwiększenie zatrudnienia oraz wzrost sektora zaawansowanych technologii. Jeśli podejmiemy ten wysiłek teraz, Europa stanie się liderem w wyścigu do stworzenia gospodarki charakteryzującej się niskimi emisjami dwutlenku węgla, której tak bardzo potrzebuje nasza planeta.”

Komisarz ds. konkurencji Neelie Kroes stwierdziła, że „wytyczne w sprawie pomocy państwa mają znaczny wkład w politykę dotyczącą energii i zmian klimatycznych w Unii oraz w kontynuację procesu reform pomocy państwa. Jest to szansa dla państw członkowskich zarówno na finansowanie projektów środowiskowych jak i wzrost gospodarczy w UE.”

Komisja proponuje wzmocnienie, na podstawie europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS), jednolitego rynku handlu emisjami CO₂, obejmującego cały obszar UE, w którego zakres weszłyby również inne gazy cieplarniane (obecny system obejmuje jedynie CO₂) oraz który obejmowałby wszystkie największe obiekty przemysłowe emitujące największe ilości tych gazów. Kwota uprawnień do emisji dopuszczonych do obrotu na rynku będzie zredukowana z roku na rok tak, by wolumen emisji objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji został zmniejszony w 2020 r. o 21% w stosunku do poziomów z 2005 r.

W sektorze energetycznym, będącym głównym źródłem emisji w UE, wszystkie uprawnienia do emisji będą przyznawane w drodze licytacji od samego początku funkcjonowania nowego systemu, czyli od 2013 r. Inne sektory przemysłowe, jak również lotnictwo, będą przechodziły na system przyznawania wszystkich uprawnień w drodze licytacji stopniowo, chociaż możliwe będzie zastosowanie wyjątków w przypadku sektorów szczególnie narażonych na konkurencję ze strony producentów z krajów nie podlegających porównywalnym ograniczeniom w zakresie emisji CO₂. Ponadto licytacje będą miały charakter otwarty: każdy europejski podmiot gospodarczy będzie mógł kupować uprawnienia w dowolnym państwie członkowskim.

Dochody z systemu handlu uprawnieniami do emisji powiększą wpływy państw członkowskich, przy czym powinny one zostać przeznaczone na wsparcie UE w wysiłkach na rzecz wdrożenia gospodarki przyjaznej środowisku przez wspieranie innowacji w obszarach takich jak odnawialne źródła energii, wychwytywanie dwutlenku węgla i jego składowanie, jak również badania i rozwój. Część dochodów powinna zostać przeznaczona na wsparcie krajów rozwijających się w dostosowaniu się do zmian klimatycznych. Komisja ocenia, że do 2020 r. dochody z licytacji powinny sięgnąć 50 mld EUR rocznie.

W czwartym roku funkcjonowania europejski system handlu emisjami okazuje się być efektywnym instrumentem umożliwiającym stworzenie rozwiązania opierającego się na zasadach rynkowych, tj. dostarczającego zachęt do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. System obejmuje obecnie 10 000 zakładów przemysłowych na terenie UE – w tym elektrownie, rafinerie ropy naftowej oraz huty - odpowiedzialnych za prawie połowę emisji CO₂ na terenie UE. W ramach nowego rozwiązania system handlu uprawnieniami do emisji obejmie ponad 40 % całkowitej wielkości emisji. Zakłady przemysłowe emitujące mniej niż 10 000 ton CO₂ nie będą musiały uczestniczyć w systemie handlu emisjami - celem jest zmniejszenie obciążeń administracyjnych.

W sektorach nie objętych europejskim systemem handlu emisjami takich jak budownictwo, transport, rolnictwo czy sektor odpadów do 2020 r. emisje w Unii Europejskiej zostaną zredukowane o 10% poniżej poziomów z 2005 r. Komisja proponuje dla każdego państwa członkowskiego specjalny poziom docelowy zmniejszenia, a w przypadku nowych państw członkowskich, możliwego zwiększenia emisji do 2020 r. Zmiany te wahają się w przedziale od -20 % do +20 %.

Oprócz zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku emisji zanieczyszczeń wszystkie państwa członkowskie muszą jak najszybciej zacząć zmieniać strukturę zużycia energii w ramach swoich rynków. Na dzień dzisiejszy udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w zużyciu końcowym w UE wynosi 8,5% co oznacza, że dla osiągnięcia zakładanego poziomu 20% do 2020 r. niezbędny będzie średni wzrost jej udziału o 11,5 %.

W tym celu Komisja zaproponuje dzisiaj indywidualnie dla każdego państwa członkowskiego określone cele do osiągnięcia pod groźbą sankcji. W poszczególnych państwach członkowskich stosowane są różne sposoby wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych; długi jest też okres oczekiwania na rozpoczęcie dostaw energii odnawialnej. Istotne jest zatem, by państwa członkowskie wiedziały dokładnie, w jakich obszarach pragną działać. Krajowe plany działania,

przygotowane przez poszczególne państwa członkowskie określają, w jaki sposób zamierzają one osiągnąć wyznaczone cele i w jaki sposób będą monitorowane postępy w ich realizacji.

Pod warunkiem, że spełniony będzie ogólny cel UE, państwa członkowskie będą mogły uczestniczyć, również poza swoimi granicami, we wspieraniu europejskich wysiłków zmierzających do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych. Spowoduje to przeniesienie inwestycji w miejsca, gdzie energia odnawialna może być produkowana najefektywniej, co mogłoby zmniejszyć koszt realizacji celu o kwotę od 1,8 mld EUR.

Dzisiejszy wniosek jest również poświęcony kwestii docelowego minimalnego udziału biopaliw w transporcie na terenie UE, który ma wynieść 10 % do 2020 r. Cel ten jest taki sam dla wszystkich państw członkowskich. Istotne znaczenie ma zrealizowanie tego celu w sposób zrównoważony i trwały – dyrektywa wprowadza jasne kryteria w tym zakresie.

Komisja przyjęła również nowe wytyczne w sprawie pomocy państwa w dziedzinie ochrony środowiska, które powinny pomóc państwom członkowskim w prowadzeniu trwałej i zrównoważonej europejskiej polityki klimatycznej i energetycznej. W porównaniu z wytycznymi z 2001 r. (zob. [IP/00/1519](#)), nowe wytyczne rozszerzają zakres projektów pomocy oraz zwiększają intensywność pomocy. Wytyczne określają nowe warunki dla środków pomocy państwa mających na celu ochronę środowiska oraz, co bardzo istotne, zapewniają równowagę pomiędzy dążeniem do poprawy ochrony środowiska a potrzebą zminimalizowania zakłóceń konkurencji.

Źle ukierunkowana pomoc może nie mieć wpływu na środowisko a istnieje ryzyko, że zakłóci konkurencję, co z kolei doprowadzi do obniżenia tempa wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej.

Kontekst

Dnia 10 stycznia 2007 r. Komisja przyjęła pakiet w sprawie energii i zmian klimatycznych, zwracając się do Rady i Parlamentu Europejskiego z prośbą o zatwierdzenie:

- niezależnego zobowiązania UE w sprawie osiągnięcia redukcji emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20 % do 2020 r. w porównaniu z poziomami emisji z 1990 r. oraz 30% redukcji do 2020 r., pod warunkiem zawarcia kompleksowego porozumienia międzynarodowego w sprawie zmian klimatycznych;

- obowiązkowego celu UE dotyczącego 20% udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii do 2020 r., w tym celu dotyczącego 10 % udziału biopaliw.

Strategia ta została przyjęta przez Parlament Europejski oraz przez przywódców UE podczas posiedzenia Rady Europejskiej w marcu 2007 r. Rada Europejska wezwała Komisję do wystąpienia z konkretnymi wnioskami, w tym wnioskami dotyczącymi podziału wysiłków zmierzających do osiągnięcia tych celów pomiędzy państwa członkowskie.

Obecny pakiet jest odpowiedzią na to wezwanie. Zawiera on zestaw silnie powiązanych ze sobą wniosków w zakresie kluczowych obszarów polityki. Obejmuje on:

(1) wniosek dotyczący zmiany dyrektywy w sprawie handlu emisjami UE (EU ETS);

(2) wniosek dotyczący podziału zadań w celu realizacji niezależnych zobowiązań Wspólnoty w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem handlu emisjami

UE (takich jak transport, budownictwo, usługi, mniejsze instalacje przemysłowe, rolnictwo oraz sektor odpadów);

(3) wniosek w sprawie dyrektywy promującej energię uzyskiwaną ze źródeł odnawialnych, która ma wesprzeć osiągnięcie obydwu powyższych celów.

Wśród innych wniosków wchodzących również w skład pakietu znajduje się wniosek w sprawie ram prawnych dotyczących wychwytywania dwutlenku węgla i jego składowania, komunikat w sprawie działań demonstracyjnych dotyczących wychwytywania dwutlenku węgla i jego składowania jak również nowe wytyczne odnośnie do pomocy państwa w obszarze środowiska.

Prawnie wiążące cele dla Krajów Członkowskich w 2020

	Docelowa redukcja w sektorach nie objętych system handlu emisjami w odniesieniu do 2005 r.	Udział energii odnawialnej w całości produkcji energii wymagany do 2020 r.
AT	-16.0%	34%
BE	-15.0%	13%
BG	20.0%	16%
CY	-5.0%	13%
CZ	9.0%	13%
DK	-20.0%	30%
EE	11.0%	25%
FI	-16.0%	38%
FR	-14.0%	23%
DE	-14.0%	18%
EL	-4.0%	18%
HU	10.0%	13%
IE	-20.0%	16%
IT	-13.0%	17%
LV	17.0%	42%
LT	15.0%	23%
LU	-20.0%	11%
MT	5.0%	10%
NL	-16.0%	14%
PL	14.0%	15%
PT	1.0%	31%
RO	19.0%	24%
SK	13.0%	14%
SI	4.0%	25%
ES	-10.0%	20%
SE	-17.0%	49%
UK	-16.0%	15%